

tem tolažili, da pozneje že spet spravijo tudi Magjare pod svoj nemški centralizem; Magjari pa dan danes le iščejo koristi velikega magjarorszaga. Tako so vsi drugi narodi le heloti ali hlapci v svoji lastni domovini. Po takem hočejo nas Slavene le rabiti za narodno začimbo pri svojih namerah, akoravno nas je v Avstriji več kakor Nemcev in Magjarov skupaj. Kaj še bi le takrat bilo, kedar bi nas Prusija oklenila s svojimi sebičnimi, železnimi rokami?!

Da je južnoslavenski program na zdravi, lojalni podlagi, nam priča natolcevanje hrvatskih narodnih „fakinov“, ki se tudi Starčevićanci zovejo, kateri po svojem novem tedniku „Hrvatska“ po svetu trobijo, da vsi so od kamerile podkupljeni, kateri so sodelovali pri ljubljanski izjavi, med tem, ko naši „ljubeznjivi“ narodni odpadniki, po domače nemškutarji, širokoustno v svojih časnikih pravijo, da smo veleizdajniki avstrijske domovine. Zares smešno protislovje, ki nam neovrgljivo priča, da smo zadeli pravo zlato sredino.

(Konec prihodnjič.)

Dopisi.

Iz Gorice 13. jan. —x+y. — Čudno se mora zdeti čitateljem „Novic“, da nobeden njihovih dopisnikov nič ne piše o tistem opravičevanju, katero so poslali pred dvema mesecema nekteri laški poslanci goriškega deželnega zbora svojim volilcem in katero so pretekli mesec mnogi nemški časniki omenjali. Opravičujejo se namreč zarad tega, da so lani zbornico zapustili, ko je poslanec F. nekaj v slovenskem jeziku predlagal in razlagal. Ne vem, zakaj se je ta opravičba mnogim važna videla, da so o njej korespondencije kovali; za nas nima nič zanimivega, ker nič novega ne obsega. Kdor je za lanskega zborovanja naše liste čital, pozná slovenskih zbornikov stališče in laško. Slovenci so zahtevali svojemu jeziku iste pravice, kakor jih vživa laški, Lah pa sprevračajo to nedolžno potezanje tako, kakor da bi jim mi njih pravice kratili. To je stara basen o volku in jagnjetu. — Bolj kakor reč sama — ker že znana — utegne marsikoga mikati to-le troje: a) Kteri so tisti laški poslanci, ki so opravičbo ali pojasnilno pismo podpisali? b) zakaj so ga še le tako pozno? c) kam pes taco moli? Podpisali so pojasnilo poslanci Bernardelli, Candussi, Dottori, Del Torre, dr. Pajer, grof Strassoldo, toraj razen Depretis-a vsi izvoljenci laških občin in trgov in velicega posestva zunaj mesta Gorice. Izvoljenca mesta Gorice (grof Coronini in dr. Maurovič) in kupčijske zbornice (baron Ritter in dr. Deperis) niso podpisali opravičbe. Da se je podpisnikom vredno zdelo, opravičevati se, prihaja gotovo od tod, ker so jim njih volilci očitali, da delajo v zboru brez potrebe razdražbo; brez dvoma pa imajo tudi še drug namen. Davno že Lahe od unkraj Soče in iz nekdanjega Beneškega (to je Tržiškega okraja) Gorica nekako mrzi, znabiti zato, ker nima pravega laškega značaja, kakor na pr. Videm ali Palma, in pa ker oni po nikakem v Gorico ne težé. Zatoraj so si izvolili za svoje središče in glavno mesto — Gradišče. Tam so imeli že večkrat svoje shode o raznih zadevah; hoteli so tudi vže posebno kmetijsko družbo sè sedežem v Gradišču ustanoviti. Tudi ob času lanskih volitev so bili „doljenci“ ločeni od mestnih goriških veljakov in delali na svojo roko; samo dr. Pajer-ja so bili potegnili na svojo stran. Z eno besedo — prenesli so svoje težišče v Gradišče, kakor Beust avstrijsko v Budo-Pešt. S tem pa niso zadovoljni goriški (mestni) Labi, ker se jim kaže, kakor da bi hoteli uni Gorico in njeno okolico Slovincem prepustiti. — Kam pa politika laških doljencev meri? Da bi mislii sami za-se

biti, ni verjetno, saj bi jih bila celó premajhina peščica. Njih namera marveč je: združiti se s Trstom in Istro, katero poslednjo deželo imajo oni za čisto italijansko. Tej združbi pri Lahih pot uglati, bil je morebiti glavni namen pojasnila šesterih laških poslancev. Dokazovaje namreč z goljufnimi sklepi, da jih hoté slovenski zborniki ob vse stare pravice (v zboru) pripraviti (!), hočejo dokazati, da ni mogoče ž njimi zborovati, da je tedaj deželni zbor v Gorici nemogoč. Da njih narodnost premáh zadobí, silijo na združenje sè sorodnimi jim elementi, in to tem več, ker pri nas Slovincih enako, toda naravnejšo težnjo zapazujejo. — Zedinjenje vseh 3 primorskih okrajin je zdaj, kar je nekaj časa, tudi v Tržaškem „Cittadino-u“ na dnevnem redu. Ta glasnik sedaj gospoduječe italijanske stranke v Trstu priobčuje neke akte nekterih malovažnih isterških municipijev od leta 1868., v katerih drugi družega vabi in spodbada, naj bi se zahtevalo združenje primorskih dežel. Zakaj to ravno zdaj na dan spravljati? Lah iščéjo protitežja gledé na našo „Slovenijo“ in „Jugoslavijo“. Njih ideja je sicer še v povojih in „Cittadinova“ stranka, zdaj še merodajna, to dete nič kaj ljubeznjivo ne pestuje, — al v Avstriji je vse mogoče, in mi moramo za časa izjaviti naše mnenje o teh tacih namerah. Mi smo določno zoper ta načrt, ko bi ga kdo hotel izvršiti. In naša ljuba „Soča“? — še zmirom molčí!

Iz Gorice. — Slovenska čitalnica naša napravi besedo s plesom 4. in 18. februarija. Pri vseh veselicah bo sviral septet vojaške godbe. Veselice se začnejo točno ob 8. uri zvečer. Odbor.

Iz Trsta 21. jan. — Magistrat in mestni očetje tako po „očetovsko“ skrbijo za okolico našo, da jej hočejo zdaj še v vsaki okraj policijskega komisarja s policaji in drugimi beriči vriniti, da bi s tem lože dosegli svoj namen, okolico vplesti v mesto in zvezati jo z mestom. Al iz tega ne bode nič; okoličani tega nočejo in nobena moč jih ne more siliti v to. Vsa politika, kako bi po ovinkih okolico omrežili, je zastonj; naši kmetje niso več orodje Lahonov, kakor je to, žalibog, še nedavno bilo; oni že dobro spoznavajo, da so sini majke Slave in ne bodo trpeli, da bi ravnopravnost tujčeva peta trla. — Na tukajšnjem kolodvoru je obilo število naglostrelk, ki so neki pripravljene za turško vlado; došle so iz Beča. Ali mar Turk, predno konec vzame, bode še to peklenko znajdbo obrnil proti našim bratom Slovanom, ki zdihujejo pod jarmom polimeseca? — Pri nas je bil 19. dne t. m. zvečer ob 5. uri grozoviti grom in blisk; toča ko oreh debela je padala kakih 5 minut, da je mnogo šip razbila.* — Nekemu delalcu je včeraj pri razkladanji hrastov hlod, ki se je sprožil, polovico glave odstrigel in zmečkal. Ubogi je zapustil ženo z več otroci. Okoličan.

Iz Vranskega. (Čitalnica naša) napravi Vodniku na spomin 5. svečana veliko „besedo“ s tombolo. Začetek ob 7. uri zvečer. Sledeče čitalničine veselice oznanimo drugi pot.

Iz Notranjskega 18. jan. (Gospod c. k. okrajni glavar Ogrinec in pa c. k. vladni ukazi). Planinska županija, ki od svojih občanov dopise v domačem jeziku sprejema in jim v istem njim razumljivem jeziku dopisuje, je že mnogokrat c. kr. okrajnemu glavarstvu željo in zahtevo izrekla, naj tudi ono, kedar se s kakim dopisom ali razglasom obrne do županije, to storí v domačem jeziku. Al vse te prošnje bile so bob v steno; ni jej tedaj ostajalo družega kakor pritožiti se do c. kr. deželne vlade. In to je storila z vlogo 7. oktobra 1870. leta. — Ker dandanes, hvala Bogu, niso oni časi več,

* Tudi v Ljubljani je bila enaka nevihta.

ko se je stavila luč pod mernik, naj svet izvé, kaj se je zgodilo s to vlogo naše županije. — Gospod župan je dopis, podpisan od gosp. okrajnega glavarja Ogrinca 20. decembra 1870. leta, prejel 17. januarja 1871. leta. Kako je to, da je ta dopis iz Planine v Planino romal skoro mesec dni, tega ne vemo, to pa vemo, da ni bilo taci zametov snegá, ki bi bili ovirali dohod dopisa iz pisarnice cesarske v pisarnico županovo skozi skoro 4 tedne. Al pustimo to, naj povemo le, kaj je g. Ogrinec pisal županu gosp. Pereniču. Da nas nihče ne dolží, da smo morebiti interesantni dopis kako drugače zasukali, povemo ga od besede do besede; tako-le se glasi:

„Predstojništvo soseske Planinske se je s prošnjo od 7. oktobra 1870., št. 483, pri visoki c. k. deželni vladi pritožilo, da tukajšnje c. k. okrajno glavarstvo v svojih Planinski soseski poslanih dopisih, razglasih in odlokih se ne poslužuje slovenskega jezika. Ker predstojništvo posamesnih dogodjajev, v katerih se je to zgodilo, ni našelo, je visoka deželna vlada Ljubljanska z ukazom od 18. novembra 1870. leta, št. 8597, omenjeno ulogo meni izročila, ter povdarila, da se ima okrajno glavarstvo pri poslovanji s slovenskimi strankami po vis. deželno-vladinih ukazih od 14. januarja in 21. julija 1870. leta, št. 69 in 962 brezizjemno ravnati, in da jim, to je, strankam in soseskam, je prosto, dokazuje dotični dogodjaj, pritožiti se do višjih uradov, ako mislijo, da se jim godí krivica, bodi-si v obliki uradnega jezika ali v obsežku rešenja. To naznanjujem gosp. županu gledé na omenjeno prošnjo vsled vis. deželno-vladnega ukaza. Ne morem si pa kaj, da ne bi pristavil še kratke opombice: Županstvo in okrajno glavarstvo, kot prva člena javnega življenja, se najlože sporazumita, ako se župan osebno in odkritosrčno obrne do okrajnega glavarja ter mu razodene, kar zahteva. Ako ni zadovoljen z odlokom, naj se pritoži dalje. Tako postopanje imenuje svet postavno, in vsakdo, bodi-si človek sam za-se ali javna oseba, mora podvreči se razsodbam pristojnih oblastnij. Zakotno zabavljanje pa in grdenje po časnikih ne vzroči družega, kakor malomarnost, sovraštvo ali celó srd do posamesnih značajev ali do človeštva sploh. Uno in to ne koristi ne med osebnim in ne javnemu občenju.“

Tako se glasi pismo g. Ogrinca, ki ne potrebuje nikakoršnega komentara, vendar si ne moremo kaj, da ne bi tudi mi „dodali kratke opombice“. — Gospod Ogrinec, kot c. kr. okrajni glavar, mora že davno vedeti in če ne pred, vsaj od 21. decembra 1867. leta, kaj mu §. 19. temeljne postave zapoveduje. Pa recimo, da ni bral te zoperne postave, tedaj ga vprašamo: kaj je storil z ukazoma od 14. januarja in 21. julija 1870. leta, ki ju je prejel od c. kr. deželne vlade? Ali ju je kar naravnost vrgel — „ad acta“, kazaje, kako pokorni so nekteri okrajni glavarji viši vladi? Pa kaj se bomo čudili temu, vsaj gospod Ogrinec še zdaj noče vedeti, da županija Planinska zahteva slovenska pisma od okrajne gospóske, sicer bi s prečeto vsko besedo župana ne vabil, naj pride k njemu in mu razodene svoje težave! Čuditi pa se moramo tudi c. kr. deželni vladi, da — kakor gosp. Ogrinec piše — je njemu izročila županovo vlogo zato, „ker predstojništvo ni našelo posamesnih dogodjajev“, o katerih je nemško rešitev dobilo na slovensko vlogo! Ali ni županija v svoji pritožbi sl. vladi 7. dne oktobra 1870. l. odločno rekla, da okrajno glavarstvo v kljub mu razodeti želji nikakor vstreči noče in se le nemškega jezika poslužuje v svojih dopisih in razglasih? In gledé na tako jasno pritožbo c. k. deželna vlada še išče „posamesnih dogodjajev“! Po naših mislih ni ostajalo sl. deželni vladi tû ničesa družega nego dvoje:

ali da bi bila županstvu rekla: to je laž, o čemur se pritožujete, in bi županu bila dala ostro svarilo, — ali pa okrajnemu glavarju brez vseh družih besedi ukazala: spolnajte moje ukaze od 14. jan. in 21. julija 1870. leta, št. 69 in 962, ali pa odstopite od svoje službe, ako niste zmožni slovenskega uradovanja. — Dokler se pa upravičene pritožbe tako rešujejo, je §. 19. temeljne postave in ces. ukazi prazna forma — igrača!

Iz Planine. = 9. in 10. dne t. m. so tako čudno sušmarili pri nas občinske volitve, da so nekteri volilci izročili deželnemu odboru oporéko (protest) zoper nepostavno volitev. Namesti ustmene volitve so čudni volilni listi primorali v pisarnico, ki so pa nazadnje še zginuli kakor kafra. In izid teh nepostavnih postopanj bil je celó ta, da c. kr. okrajni glavar in še nekteri drugi uradniki so voljeni v občinski odbor. Če hočete uradnike, ki utegnejo sicer pošteni ljudje biti, pa so danes tukaj, jutri drugod, v zastop domači imeti, pustimo vse svoje zadeve iz rok, pa dajmo jih gospóski v roke, potem nam celó domačega zastopa ni treba!

Od Pivke 20. jan. M-c. (*Okrajna naša komisija za cenitev zemljišč v Planini*) je imela že nekoliko sej, a nič še niso zvedeli, kako so rešeni bili njeni predlogi v deželni komisiji ljubljanski. Edino, o čemur nam je glas došel, je to, da je sl. deželna komisija v Ljubljani zavrgla tukajšnji sklep o ustanovitvi klasificijskih okrajev zato, ker je cenilna komisija Planinska namesti zadržanega pravega uda komisijnega poklicala namestnika njegovega v sejo in ga glasovati pustila. Deželna komisija, ko je zavrgla sklepe one Planinske seje, se je sklicevala na oni §. postave, ki pravi, da takrat, ako je komisijni ud dalje časa zadržan, se more namestnik poklicati v sejo. Ker pa postava ne določuje na drobno časa „der dauernden Abwesenheit“, smemo si misliti, da je deželni komisiji prepuščeno razsoditi, kedaj naj namestnik stopi v komisijo. Ali je pa o tem razsojevala deželna komisija ali le referent njen gosp. Pajk, nam ni znano; dozdeva se nam pa, da je o tej zadevi namesti cele komisije sodil edini referent, mislé, da je postavi že zadosteno, ako pod njegovo razsodbo stoji podpis predsednika. To pa ne veljá. Gosp. Pajk je bil dolgo vaje okrajni gosposki „bog oče“ biti; al zdaj je le referent velikovazne deželne komisije, in bi moral vedeti, da ima le poročati deželni komisiji, ktera kot avtonomna skupščina o predlogih sklepa. Prosimo tedaj sl. deželno komisijo in predsednika njenega, naj na tanko čuje nad tem, da birokratična vsegamogočnost ne sega v to, kar je področje celi komisiji, v ktero zaupanje stavimo. Stvar je važna, ker gré za našo kožo — za davke!

Iz Bohinja blizo Triglava 21. jan. — Naše županijsko predstojništvo je v ponižni prošnji naprosilo kranjski deželni zbor pomoči za silno potrebno cesto čez Babno goro. Že je to opravilo izročeno našemu sl. deželnemu odboru. „Ruda, kupčija tebe redé“: te Vodnikove besede nas Bohinjce zadevajo; in, če umetno in dobro napravljena pota kmetijstvu in kupčiji že sploh pomagajo, koliko od silne potrebe je pa pripravna cesta za naš Bohinj. Dobra pot je močna žila našemu življenju. Drva, oglje, rudo, železo — izvažvamo na tisoče centov — po sto žakljev žita — na teden pa privožvamo: in od tega živí okoli 5000 zdravih, delavnih ljudi. Nam živež zboljšati, olajšati gotovo želite tudi Vi, bratje Kranjci, in nam toraj privočite deželne dobrodejne podpore. Že pričakujemo iz okrajne Radoljiške kase in iz deželne zaloge vsaj 2 do 3000 gold., kateri so v našem cesarstvu pri finančnih izdatkih še le kaplja v Bohinjsko jezero. Hvaležnega srca pa očitno izrekamo, da sedanjo Bistriško fužinarsko

gospodarstvo je z veseljem pripravljeno, nam pota po Bohinju umetno poravnati. Že je obljubilo denarne podpore in naš učeni tehnikar in fužinski gosp. pl. Pantz je dobro izrisal cestne načrte in izmeril kantonsko pot ob tekoči vodi lepo varno in ravno, en palec na seženj visečo. Tlake za ceste delati je Bohinjec precej rad pripravljen. Vé dobro njen dobiček. Bohinjec je delal cesto pri Radoljici čez Lancovo v Kamnogorico. Okoli Blejskega jezera je naš močni Bohinjec pota prenavrejal in popravljaj; — in še le zdaj skrbi za-se: dobro okrajno pot skozi „štenge“ in po Bohinju narediti. Vi, gospodje v Ljubljani, kateri imate ljubezen do nas in veselje do naših lepih krajev blizo Triglava; recite tudi Vi eno lepo besedo v svoj prid. Iz Ljubljane Vam bode zdaj ravna in pripravna pot na Bled, skozi „štenge“ na Bistrico in na naše jezero do Savice; — in nazaj gredé skozi Stare fužine, Srednjo vas pod Triglavom, čez Babnagoro na Bitnje in Lesce.

Stare fužine v Bohinji 19. jan. — Znano Vam je, da je tukaj tisti srečni kraj, kjer je baron Zoisova rodovina obogatela pri železni rudi; zdaj pa delamo mi iz bohinske rude prajzovske tolarje. Pretekli teden je bilo od tukaj v Lesce poslano naše rude za deset vagonov po 200 centov teže, za katero naša soseska 3 solde od centa plačane dobí. Na 25.000 centov te rude upamo v enem letu prodati. Bog daj srečo!

Iz Kamnika. (Čitalnica naša) napravi v nedeljo 29. dne t. m. veliko besedo v spomin Vodniku z govorom, petjem, deklamacijo in glediščino igro „Raztresenca“. Vljudno vabimo k tej besedi vse častite družbenike, pa tudi druge domorodce. Neudje plačajo 30 kr. vstopnine.

Odbor.

Iz Kleč. — V veliko svojo dolžnost si štejem, očitno se zahvaliti dobrotljivemu gospodu baronu Antonu Zoisu za mili dar 50 gold., ki smo jih podpisani pogorelci po gosp. dr. Jan. Bleiweisu iz rok g. Jož. Vodeta prejeli. Dobri Bog Vam blagi gospod, povrni stoterno, kar ste nam dali v nadlogah naših!

Jakob Pavčnik, Franc Jamec, Anton Lenček, Mica Bernad, Mat. Tihel, Janez Banač, Juri Šušter, Jakob Lenček, France Ocvirk.

Iz okolice ljubljanske 20. januarija. (Glas do sl. kranjske deželne vlade.) Zeló me je osupnil glas, da namerava deželna naša vlada naložiti nam nov naklad zastran nekterih nam čisto neznanih del za osušenje ljubljanskega močvirja, in to potem, ko smo že davno odrajtali vse, kar nam je bilo za to delo plačati predpisano. Željno že čakamo, da bi se dodelal nam tako silno potreben in koristen „Cornov graben“, za katero so se s krvavimi žulji prisluženi doneski že davno odrajtali, pa še zmirom ga ni, sedaj pa celó slišimo, da morda celo nič ne bo iz tega dela, ker neki podvzetnik tega dela je odvezan svoje dolžnosti. Po takem je tedaj vse naše upanje prazno! Delo tedaj še ni dogotovljeno, podvzetnik se odpoveduje svojej dolžnosti — mi pa bi morali na novo plačevati, čeravno mora gotovo najmanj še 70.000 gold. za to namenjenega denarja v deželni kasi ležati. Razdraženost zastran tacega postopanja bode velika in ne bode lahko novega naklada vkup spraviti, ako ljudje ne bodo videli, da delo, za ktereга so že toliko žrtev prinesli, ne napreduje, in da se podvzetnik, ki je to delo prevzel, tako lahko svojej dolžnosti odpové. Kdo je tega kriv? Sl. vlado prosimo, naj nam to razjasni blagovoli in nam potolaži našo skrb, kajti dandanes je huda za denar in kmeta vsak goldinar težko zadene.

Iz Ljubljane. (Deželna komisija za povzdigo konjereje na Kranjskem) je v saboto zavolj mnozih in obširnih razprav zborovala celi dan. Prihodnjič povémo kaj več o njenih sklepih, danes samo to, da na vprašanje

dr. J. Bleiweisa je odgovoril major Schwarzel, da letos se ne bo dalo več cesarskih žebcev kmetom za pleme na deželo, ker tistih 10 težkih (pincgavskih), ki so jih lani dali na 6 krajev Gorenskega, so se dali zató, da na te kraje ne bodo spomladi več prišli cesarski žebčarji kakor so hodili dozdej iz Ljubljane. Kadar pa (o čemur bomo prihodnjič bolj natančno govorili) bode popis kónj naše dežele gotov, da se bo videlo, kje je še težkih pincgavskih žebcev potreba, takrat se jih utegne še nekoliko dati kmetom na deželo. — Naj to poročilo tisti gospodarji, kateri so pri kmetijski družbi ali pri dr. Bleiweis-u vložili prošnjo za cesarske žebce, vzamejo v vednost, pa tudi drugi, da vejo kako in kaj.

— (Nova škoporeznica pod imenom „Eccentrica“), ki jo je po nasvetu ministerstva kmetijstva dala družba kmetijska iz Frankfurta priti, je zdaj na vrtu njenem (na spodnjih Poljanah) na ogled postavljena. Naj jo tedaj posestniki pridejo ogledat in poskusit. V primeri z družimi res ta mašina dela tako, kakor močan mož proti otroku.

— (Veliki včerajšnji sejm) ni bil prida. Kramarji so pogrešali ženinov in nevest. Zavoljo pomanjkanja krme pa je bilo čez navado veliko, akoravno ne posebno dobro rejene goveje živine na sejmu, ktera se je še precej lahko, če tudi po nižji ceni, kakor so morebiti prodajalci pričakovali, večidel tržaškim kupcem prodala. Tudi kónj se je mnogo prignalo, pa skor nič prodalo, kajti vnanjega kupca ni bilo, domači jih pa vsled dragega sena niso kupovali. — Lešičjih kož so barantači veliko nosili okoli; cena paru je bilo okoli 5 gold.

— (Poseben voz železnice gorenske) se bode od danes počenši vsako sredo in saboto, to je, ob tržnih dnevih, že ob pol osmih zjutraj v Ljubljano pripeljal, — če bi v sredo ali saboto praznik bil, pa v torkih in petkih. To je kaj priložno vsacemu, kdor v Ljubljano hoče ob tržnih dnevih, da je že pred 8. uro tukaj in gré spet s železnico tisti dan popoldne nazaj. Iz Lesec se ta posebni voz ob 5. uri zjutraj odpelje, od Podnarta 41 minut po 5. uri, iz Kranja 12 minut po 6. uri, iz Loke 36 minut po 6. uri, iz Medvod 58 minut po 6. uri, iz Vižmarjev 15 minut po 7. uri ter pride v Ljubljano 33 minut po 7. uri.

— (C. k. poštnemu vodstvu v Trstu) je mnogo trgovcev, obrtnikov in drugih rodoljubov poslalo sledeče pismo, kteremu bode gotovo pristopilo mnogo županij na Kranjskem:

„Slavno poštno vodstvo v Trstu! Slavnemu vodstvu je gotovo znan §. 19. osnovnih postav, in da so njegove tirjatve izpolnila vsa poštna vodstva po cislajtanskih deželah, razun Vas. Zatoraj je treba, da se tudi Vi, kot c. kr. urad, ravnate strogo po postavah in ne žalite naroda z neodpustljivo malomarnostjo. Točno tedaj tirjamo vpeljavo slovenskih receptov, denarnih nakaznic in dopisnih listkov, v obče, popolno ravnopravnost na vseh poštah Vam podredjenih, in to tem več, ker ustavno vodstvo zaradi peščice primorskih in isterskih Lahov izdaja le laške liste. Tirjatev naša je upravičena; vsaj prebivajo skoraj le Slovani v deželah slav. ravnateljstvu podredjenih. Pričakujemo tedaj naglega odloka naše tirjatve.

V Ljubljani 14. januarija 1871“.

— (Drugiletošnji občni zbor društva „Slovenije“) je prihodnjo nedeljo, to je, 29. t. m. v čitalnični dvorani, zvečer ob pol sedmih. Program temu zboru je: 1) Ali društvo odobri adresu deželnega zbora kranjskega od 30. avgusta 1870. leta. 2) Nasvèt o napravi denarnih založnic v podporo kmetijstva in obrtnijstva

na Kranjskem. 3. O prihodnjih volitvah mestnega odbora. 4. O prihodnjih volitvah občinskih zastopov (županstev) po deželi. 5. Naj društvo vsak mesec napravi eno govorniško vajo. 6. Predlogi posamesnih družbenikov. Ker je zbor zarad mnogih v duševni in gmotni blagor naroda našega segajočih razprav zeló važen, pričakuje odbor obilega udeleštva tukajšnjih in vnanjih udov.

— (*Beseda na čast Vodniku*), ki so gospodje bogoslovci napravili v semenišču 19. dne t. m., se je prav posebno prikupila vsem, ki so bili pričujoči. Po izvrstni lanski „besedi“ na čast sv. Cirilu Metodu pričakovali smo veliko, a reči moramo, da smo dočakali še več. Od prve do zadnje točke vršili so gospodje vse tako lepo, da živahna pohvala bila je res tudi zaslužena. Veličasten je bil prolog, ki je slavil zasluge Vodnikove za vero, dom, cesarja; tehten je bil govor, ki je nanašaje se na Vodnika kot izdatelja „Novic ljublj.“ kazal veliko pomembo in potrebo časnikov, ki se dandanes borijo za vero naših očetov; pevce bogoslovce hvaliti bilo bi le vode prilivati Savi, pa tudi overtura na glasovirju kazala je lepe moči. In kaj hočemo o „Dijaku-prosjaku“ (Bettelstudent) reči? Burkica tako vsa je vzeta iz narodnega življenja, tako polna je dobrovoljnega humora, tako bogata izvirnih slovenskih izréc, da jo za izgled stavimo, kako naj se pišejo domače naše vesele igre. Igrala se je pa tudi v vsem ta humoreska tako primerno vsaki nalogi, da smeha ni bilo ni konca ni kraja. Jako zadovoljen je zapustil vsak veselišče in hvalil mlade duhovnike, da so tako vredno častili neumrlega Vodnika, ki je in na veke ostane ponós duhovnemu našemu stanu. Naj kranjski „liberalci“, ki dandanes od zora do mraka strupene svoje zobe brusijo o „črnih“, pokažejo iz cele svoje vrste možá, ki bi se le od dalječ meriti mogel z Vodnikom „dem Schwarzen“!

— (*Dramatičnega društva dvanajsta predstava*) v gledališču je zopet napolnila v nedeljo vse prostore čez in čez, in zadovoljstvo s burko „Čevljar-baron“ glasilo se je večkrat prav živahno. Gosp. Alešovcu gré hvala, da je nemško igro dobro presnoval na naše razmere. Vršila se je pa igra v večih in manjših rolah tudi prav dobro; posebno je gosp. P. Kajzel izvrstno delal čevljarskega fanta, ki je nenadoma postal „baron“; gosp. Nolli, čevljarski mojster, nas je radoval s posebno pikantnimi koupleti; gospodičina Brusova se je z veliko pohvalo vèdla kot nervozna „baronica“, in gospá Odijeva je dobro delala „kuharico“. S to igro je vnovič pokazalo dramatično društvo, da ima dobre moči za več vesele igre združene s petjem.

— (*Mesečnega lista „Vrtec“ imenovanega*), ki so ga „Novice“ priporočale v svojem 50. listu l. l., je prišel l. list na svetlo. Kar je vrednik njegov gosp. Ivan Tomšič obetal, spolnil je zvesto. Listeč, tudi olepšan s štirimi slikama in s prilogo pesmice in napeva, je ves primeren otrokom, katerim je namenjen. Zato le po njem, ki hočete mladino podučevati in kratkočasiti ob enem!

— (*Nasledki nove „svobodne“ ère*) se kažejo tudi pri hudodelcih, ki so zaprti na gradu ljubljanskem. Vsi brez razločka prosti vseh oklepov, kakor je zdaj šega v jetnišnicah, in zbirčni v hrani, se vpró večkrat tudi med seboj tako, da drug družega pobija ali da njih čuvaji niso življenja varni. Tako je 5. dne t. m. nek razbojnik mahnil s količem strežaja po glavi, da ga je skoro ubil; 6. dan t. m. so se sprli med seboj, da je eden do mrtvega bil ranjen; drugi manj. Ko je drugi dan bil hudodelnik v preiskovalnico odpeljan, so nekteri hudo razsajali in žugali oskrbniku in jetniščarju. Naj bi — piše „Vaterl.“ resnično — gospoda Hye in Lušin živéla med tacimi ljudmi, gotovo ne bi

uni, ki je odpravil verige iz jetnišnic, ne ta, ki duhovnikom priporoča pridige o neumerjivosti duše, dolgo več zagovarjal humanitete na napčnem mestu, ta pa bi videl, da vse moralne pridige so večidel bob v steno.

— (*Vabilo tukajšnjim in vnanjim udom ljubljanske čitalnice*.) Vodniku na čast napravi naša čitalnica na Svečnice večer slovesno „besedo“ s krasnim plesom po večletni navadi. „Besedo“ bode začela c. k. vojaška godba grof Huynovega polka z veliko Ouver-turo od Fr. Suppe-a; potem Vodniku na slavo sledí slovesni govor, ki ga je zložila Lujiza Pesjakova; zdaj nastopi moški zbor s čveterospevom in poje „Bratom“ od Blodeka; za njim samospev za tenor, — trospev za ženske glase „Spančkaj dete“ od Teodora Elze-a, besede Lujize Pesjakove, — veliki moški zbor s samospevoma za tenor in bariton in orhestrom: „Templaški pohod“ iz česke opere „Templaři“ od Šebora sklepa pevski del; za njim svira orhester „Domačinke“, potpouri narodnih pesem, zložil kapelnik J. Schantel. Izvrstne moči, ki bodo sodelovale, zagotovljajo nam izvrstno izpeljavo tega programa. Po „besedi“ je plesalna veselica, v kateri se bode odlikoval tudi narodni ples „Kolo“. — Ker po večletni navadi je dohodek tega večera namenjen v podporo muzikalnim potrebščinam čitalničnim, je vstopnina (brez omejenja posebne rodoljubne radodarnosti) odločena tako, da gospodje plačajo po 1 gold., gospé in gospodičine pa po 50 kr.

K tej veselici smejo udje čitalnični tudi pripeljati svoje prijatle ali znance, kateri niso udje, ki plačajo vstopnino 1 gold. Vstopnice se pred besedinim večerom dobivajo v štacuni gosp. Antona Jentelna v špitalskih ulicah. Začetek ob 7. uri.

— (*Poberki iz časnikov*.) „Tagblatt“, ki ima v vsem „svojo pamet“, v 14. listu iz obilniših davkov, ki so lansko leto iz naše dežele pritekli v državno kaso, dokazuje, kako dobro se nam Kranjcem godí in da je laž, da po ustavi ljudstvo obožuje. „Tagblatt“ pripoveduje namreč, da je lansko leto cesarski kasi došlo po colnini 99.342 gold., po davku za vino, pivo, žganje in druge vžite reči 570.073 gold., po cestnini in mostnini 59.460 gold., za **tobak** 782.211 gold., za kolke (štempeljne) 220.515 gold., po družih neposrednih davščinah pa 299.346 gld., v vsem skupaj po posrednjih davkih tedaj 2 milijona in 30.947 gld., tedaj za 139.922 gold. več kakor predlanskim. Iz tega „Tagblatt“ sodi, da je to znamenje čedalje večega bogastva dežele naše, ne pa uboštva! — O ti precartani „Tagblatt“, kako vendar s takimi besedami vlado slepiš, da bi mislila, da smo prav srečni in da kmalu pridemo do tega, da vsak Kranjec bo imel vsak dan pečenko na mizi! Če se je več vina, žganja ali piva popilo, je to „Tagblattu“ znamenje, da smo bogatejše, kakor da ne bi znal pregovora, da pijanec tudi srajco zapije! Če se je več tobaka in smodek požgalo, ker dandanes že vsak smrkavec smodko v ustih ima, da le kje kak krajcar vloví, je to „Tagblattu“ znamenje, da dežela prihaja bogatejša! Ravno narobe je pravo. Naj gré „Tagblatt“ po hišah, pa bo videl, kako se ljudém godí, kako se zadolžujejo čedalje bolj; naj gré v posojilnice prašat, pa bo videl, kdo vse je ondi dolžnik; naj gre v gruntne bukve gledat, pa bo videl, kako so zemljišča in hiše čedalje bolj zapečateni! Kdor po lišpu, potrati in pijančevanji premoženje ljudi sodí, naj si išče diplomo trčenega „nationaleconoma“. Pa to „Tagblattu“ še ni zadosti; on še dalje dokazuje, da je memo lani naša dežela veliko na boljem in sicer zato, ker je gruntnega, hišnega in sicer direktnega davka plačala za 1 milijon in 400.026 gld., tedaj za 6736 gld. več kakor lani. Kako pa se ti davki plačujejo, ali

mar tega ne vé „Tagblatt“? Ali ne bere v „Laib. Ztg.“ kako gré grunt za gruntom, hiša za hišo na boben? Ali ne vé, da samo v okolici ljubljanski je bilo lani nad 300 davkarskih eksekucij? ali ne vé, da se je kmetom prodajal celó „fundus instructus“? In vsega tega ne vidi in ne vé „Tagblatt“, in hoče vlado slepiti, da blagostanje naše dežele raste in da po takem lahko še več plača! Njemu mora po takem celó z gruntnim davkom silno preobložena naša dežela dokaz biti večega bogastva memo družih! Gledite! kamo jo zabrede nemškutar, ki ga je Bog s slepoto udaril! In tisti davkarski možičelj Ertl je „hodil“ po kočah naših kmetov in ni nič družega „slišal“ od njih kakor to, da — ne pritrjujejo jugoslavenskemu programu! Se vé, da njemu več koristi kaže, „v protinarodni politiki delati“ kakor davke naše dežele študirati, kajti tako se popred pride iz tobakopalde — na Dunaj. — Kako zeló že hira „Tagblatt“ in kako mu poštenega gradiva manjka, kaže spet v sabotnem listu, kjer vnovič svoje lačne bralce pita z lažnjivo „pogreto rihto“, da je prof. Lésar pisal kuharske bukve. Če tudi potem, ko je Vodnik sam pisal kuharske bukve, bi ne bilo nič nečastnega pisati, kako se jedí okusno kuhajo, je vsaj tako pisanje vendar še čaštnije kakor dihurje ali smrdokavre „izšopovati“, kar je delo Dežmanovo. Al hvala Bogu, da smo jo Slovenci vendar v kljub vsemu zatiranju našega jezika iz lastne marljivosti tako daleč prignali, da imamo žensko mladino, ki menda bolje zna pravilno slovenski pisati kakor dandanes gospod Dežman, in da se njej lahko prepušča pisanje kuharskih knjig. Če pa se gosp. Dežman norčuje iz germanizmov te knjige, naj vé, da je pisana tudi za gosp. Dežmanovo sestro in take gospodinje, ki „zastopijo kranjsko špraho“, pa ne razumejo jezika slovenskega.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Po kratkem bivanju na Dunaji se je Njih Velič. cesar sopet podal v Pešt, kjer imate delegacije svoje delo dovršiti do 4. svečana. Novih ministrov pa še zmirom ni. Vsaki hip počí drug glas; zdaj da bo ta, zdaj uni; Schmerling še zmirom zvonec nosi; v nobenega ni zaupanja, da bi v pravi kolovoz spravil dvalistično državo. „Ustavoverci“, ki gotovo sopet pridejo do krmila, so se sicer z Beustom v delegaciji tako kregali, da bi se misliti utegnili, da ne morejo stopiti v ministerstvo; al na koncu ravsa in kavsa je rekel Beust, da on ni nikomur sovražnik; zmirom tedaj šviga švaga čez dva praga!

Iz Vorarlberga. — V „Vorarl. Volksbl.“ popisuje dr. Greusing pogovor, ki ga je imel s cesarjem, ko je bil v Insbruku na Tirolskem. Deputacija, ki je k cesarju šla, je obstala iz grofa Zeila, A. Rhomberga, Natterja, Ebenhofa in dr. Greusing. Vsak posebej je bil pri cesarju. Dr. Greusing mu je odkritosrčno razodel vse, kar teži srca Vorarlberžanov in Tirolcev, kateri v vladajočem „liberalizmu“ ne vidijo sreče za Avstrijo. Cesar ga je milostljivo poslušal in mu naposled s toplo besedo rekel, da pripoznava upravičenost našega nasprotstva (opozicije), katere naj v postavnih mejah nikdar ne popustimo, in je pripočal z društva katolična. — Dobro! da je dr. Greusing to očitno razglasil, in ker je očitno razglasil, mora tudi po vse resnično biti, sicer li si pošteni mož ne bil upal z odločno besedo na dan.

Iz Hrvaškega. — „Zatočnik“ prinaša brez števila telegramov iz vseh okrajin jugoslavenskih, ki čestitajo pogumnim borilcem trojedne kraljevine: Mrazoviću,

Vončini in Miškatoviću. — Ban Rauch se je podal v Pešt, da bi ga rešili časti banstva, kateri je odkljenkalo za zmirom na Hrvaškem.

Iz Pešta. — Delegacija avstrijska, ki je sopet 8 dni praznovala, začne danes spet delovanje; magjarski delegaciji se še zmirom nič ne mudi; naj vojni minister jej privoli, da magjarski vojaki svoje bivališče imajo na Ogerskem, pa vladi dovoli vse kolikor zahteva. Avstrijska delegacija je bolj skopa in je že marsikaj izbrisala, in tako bode od onih 60 milijonov, ki jih vojni minister zahteva za nenavadne stroške vojaške, zbrisala 24 milijonov in dovolila le 36 milijonov. Obveljalo bode nazadnje to, kar soglasno sklenite obé delegaciji.

Iz Nemčije. — Nemci imajo cesarja! 18. t. m. se je dosedanji kralj pruski Vilelm, po dovoljenji družih nemških vladarjev in svobodnih mest, ki so v severni nemški zvezi, in vpricho njih v Versailles-u na Francoskem dal za „nemškega cesarja“ oklicati. Tako si je kralj Vilelm na glavo posadil krono nemškega cesarja, ki je od 60 let sem ni nihče nosil. V svojem razglasu obeta novi cesar, da bode „množivec“ cesarstva. Verjamemo mu to; najpred bode Francozom pograbil Alzacijo in Loreno, potem pride sčasoma nemška Avstrija na vrsto!

Iz francosko-pruskega bojišča. — Strašno so se spet pretekli teden mesarili in klali na bojišču; na tisoče in tisoče je Francozov in Nemcev padlo 18. 19. in 20. dne t. m. posebno pred Parizom in St. Quentinom; Francozi so nemško armado enkrat hudo potokli, vendar v kljub vsemu žrtovanju ne morejo nič zdatnega doseči; bati se je zdaj, da vendar-le Pariz, zdaj ravno 4 mesece že oblegan, pride v pest požrešnemu Prusu. Koliko nesreče pa nemški narod trpi po tej grozoviti vojski, ki jej ni para v zgodovini, kaže se iz tega, da samo v enem pruskem mestu, Achen imenovanem, je 1200 rodovin, ktere morajo iz deželnih miloščin rediti, kjer so njeni očetje ali sinovi v vojski ali pa že v boji smrt storili.

Iz Londona. — S konferencijo, v kateri imajo zastopniki vseh velic vlad obravnati oporéko ruske vlade zarad črnega morja in še nektera druga vprašanja, ne bode manj nič, ker pruska vlada ne dovoli zastopniku francoske vlade J. Favre-u potnega lista, da bi mogel v London priti. Pruska vlada ne priznava ljudovlade francoske, zato bode „cesar“ Vilelm menda podrl vso konferencijo.

Žitna cena

v Kranji 21. januarja 1871.

Vagán pšenice 6 fl. 10. — rži 4 fl. 50. — ječmena 2 fl. 30. — ovsa 2 fl. 20. — soršice 4 fl. 60. — ajde 2 fl. 80. — prosa 7 fl. 20. — krompirja 1 fl. 65. — fižola 3 fl. 80.

Žitna cena

v Ljubljani 21. januarja 1871.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 5 fl. 70 — banaške 6 fl. 20. — turšice 3 fl. 60. — soršice 4 fl. 20. — rži 4 fl. — — ječmena 2 fl. — — prosa 2 fl. 90. — ajde 3 fl. 10. — ovsa 2 fl. — — Krompir 2 fl. —.

Kursi na Dunaji 24. januarja.

5% metaliki 58 fl. 35 kr. Ažijo srebra 122 fl. — kr.
Narodno posojilo 67 fl. 60 kr. Napoleondori 9 fl. 95 kr.

Loterijne srečke:

V Trstu 21. januarja 1870: 48. 43. 13. 16. 78.
Prihodnje srečkanje v Trstu bo 4. februarja 1871.